

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobkyně: **P. T.**
zastoupená Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.,
sídlem Kovářská 939/4, Praha,

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra,**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-575/ZA-ZA11-K10-R2-2018 ze dne 20. 1. 2022,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Řízení před správním orgánem

1. Žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 2. 7. 2018, které žalovaný rozhodnutím č. j. OAM-575/ZA-ZA11-K10-2018 ze dne 13. 8. 2019 nevyhověl. Proti tomuto rozhodnutí žalobkyně brojila žalobou, kterou zdejší soud rozsudkem č. j. 60 Az 62/2019-44 ze dne 9. 4. 2020 zamítl. Žalobkyně následně proti zamítavému rozsudku

brojila kasační stížností u Nejvyššího správního soudu, který rozsudkem č. j. 1 Azs 177/2020-60 ze dne 14. 1. 2021 zrušil rozhodnutí zdejšího soudu i žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

2. Žalovaný následně rozhodnutím č. j. OAM-575/ZA-ZA11-K10-R2-2018 ze dne 20. 1. 2022 rozhodl tak, že žádosti žalobkyně opětovně nevyhověl a mezinárodní ochranu jí podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu neudělil. Dospěl k závěru, že mezinárodní ochranu žalobkyně požadovala za účelem zlegalizovat svůj pobyt na území ČR, neboť zde žije její manžel. Neshledal důvody, pro které by žalobkyni hrozilo nebezpečí v zemi původu jen proto, že manžel je v České republice poživitelem doplňkové ochrany.

II. Řízení před soudem

Žaloba

3. Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí brojila žalobou. V té namítla, že žalovaný svou argumentaci opět omezil na údajnou snahu o legalizaci jejího pobytu na území ČR. Dále již skutkový stav více nezkoumal. Její manžel byl držitelem doplňkové ochrany, neboť měl v Íránu problémy. Žalobkyně měla důvodnou obavu i o své bezpečí po návratu do země původu. Z toho důvodu žádala o udělení mezinárodní ochrany. Skutečnost, že žádost podala až po dvou letech od vstupu na území ČR, nemohla zastínit relevantní důvody, kvůli kterým žádost podala. Pobyt na území ČR měla při vstupu upravený, až důsledkem neprodloužení jejího pobytového oprávnění byla nucena podat žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný se ani neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v rozsudku č. j. 1 Azs 177/2020-60. Nové informace, které žalovaný v řízení obstaral, nevyvracely obavy žalobkyně ohledně návratu do země původu, naopak je zčásti potvrzovaly. Pokud z informací vyplývá, že žalobkyni může v zemi původu hrozit nebezpečí, musí být rozhodnuto v její prospěch, a to i s ohledem na to, že žalobkyně důkazní břemeno unesla. Dále žalobkyně namítla, že žalovaný uvedl některá tvrzení, které nemají oporu ve správním spisu a jsou částečně nesrozumitelná. Žalovaný vyloučil tvrzené skutečnosti žalobkyně pouze svým úsudkem. Žalobkyně neznala veškeré podrobnosti o problémech svého manžela, to však neznamenalo, že žalovaný neměl povinnost zjistit z relevantních informací, zda byl její strach odůvodněný. Žalovaný měl posuzovat žádost žalobkyně i ve vztahu k § 12 písm. b) zákona o azylu. Zároveň žalovaný pochybil, když se nezabýval tím, jaký bude mít návrat do Íránu faktický dopad do života žalobkyně, jakožto návrat vdané ženy bez manžela.

Vyjádření žalovaného

4. Žalovaný považoval žalobu za nedůvodnou. Tvrzený důvod žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany byla legalizace pobytu na území ČR, což bylo objasněno v průběhu správního řízení. Žádost byla zcela účelová, a to s ohledem na způsob uskutečnění sňatku žalobkyně a jejího manžela, který proběhl na dálku a na základě plné moci, přičemž až téměř po deseti letech, co její manžel opustil Írán. Po uzavření sňatku žalobkyně v Íránu žila ještě další roku a půl a žádné problémy neměla, a to ani s následným vycestováním ze země. Zároveň žalobkyně požádala o mezinárodní ochranu až dva roky poté, co vstoupila na území ČR, když jí končil termín k vycestování z území ČR dle výjezdního příkazu. Tvrzené obavy žalobkyně z návratu do vlasti považoval žalovaný za čistě účelové s cílem zvýšit její šance na udělení mezinárodní ochrany.

III. Procesní otázky řízení před soudem

Rozsah vázanosti předchozím rozhodnutím NSS

5. Ve věci žalobkyně již Krajský soud v Plzni rozhodoval. Jeho rozsudek č. j. 60 Az 62/2019-44 byl však zrušen Nejvyšším správním soudem, takže závěry tohoto rozsudku nebyly závazné pro žalovaného a nezavazují v nynějším řízení ani krajský soud.
6. Oproti tomu je pro podobu a obsah nynějšího rozhodnutí významné, že žalovaný rozhodoval na základě kasačně závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu vyjádřeného v rozsudku č. j. 1 Azs 177/2020-60. Otázky vyřešené tímto rozsudkem jsou ve věci závazně a konečně vyřešeny nejen pro správní orgány, ale i pro správní soudy. To platí i v řízení o nynější (nové) žalobě, takže krajský soud musel vycházet z toho, čím Nejvyšší správní soud zavázal žalovaného a také z toho, co Nejvyšší správní soud vyslovil ve vztahu k původním právním úvahám krajského soudu (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 1 Azs 16/2021-50 ze dne 23. 2. 2022, č. 4321/2022 Sb. NSS, odst. 40, 42–44). Vlastní úsudek o věci si tedy krajský soud mohl učinit pouze v tom rozsahu, ve kterém nebyly rozhodné otázky závazně posouzeny Nejvyšším správním soudem.
7. Obecně lze říci, že pro účely nynějšího řízení bylo pro krajský soud závazně vyřešeno toliko to, že žalovaný se měl pokusit získat (další) informace o zemi původu žalobkyně, které by vypovídaly specificky o důvodech, ze kterých dovozuje nárok na mezinárodní ochranu (odst. 24–26 rozsudku č. j. 1 Azs 177/2020-60). Dále byl žalovaný zavázán, aby uvedl důvody, pro které byla udělena doplňková ochrana manželu žalobkyně. Od této skutečnosti se podle Nejvyššího správního soudu totiž může odvíjet postoj íránské státní moci vůči žalobkyni (odst. 27 rozsudku č. j. 1 Azs 177/2020-60).

Aktuálnost skutkového stavu

8. Článek 46 odst. 3 směrnice č. 2013/32/EU zavazuje soud ke skutkovému a právnímu posouzení ke dni rozhodnutí soudu, a nikoli ke dni rozhodnutí žalovaného správního orgánu dle § 75 odst. 1 s. ř. s. V této souvislosti se soud zabýval dvěma potenciálními skutkovými novotami.
9. Po podání žaloby došlo v zemi původu žalobkyně k převážně nepříznivému vývoji v oblasti práv a svobod žen. Soud však neshledal důvod, proč by tento vývoj bylo třeba v řízení zohlednit. Z obecně známé skutečnosti o nepříznivém postavení žen v Íránu a jeho aktuálního zhoršení neplyne nic konkrétního k azylovému příběhu žalobkyně. Sama žalobkyně v této souvislosti neuplatnila žádnou argumentaci či důkazní návrh.
10. Soud přitom není povinen postupovat *ex officio* a v případě vývoje v zemi původu vyhledávat za žalobkyni relevantní podrobnosti. Soudní dvůr EU v nedávně době dospěl k závěru, že efektivní uplatňování práva EU (účinné soudní ochrany) může vyžadovat postup soudu *ex officio*. Učinil tak ovšem ve vztahu k zajištění cizinců s argumentací výslovně vztahenou k omezování osobní svobody (srov. odst. 84–89 rozsudku ve věcech sp. zn. C-704/20 a C-39/21 Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ze dne 8. 11. 2022). Souzená věc se omezování osobní svobody netýká a netýká se ani právní úpravy vyložené Soudním dvorem. Tento rozsudek se tedy na věc neuplatní. Bylo tedy na žalobkyni, aby uplatnila odpovídající návrhy (srov. např. usnesení NSS č. j. 10 Azs 189/2016-39 ze dne 10. 11. 2016, odst. 26). To neučinila.
11. Žalobkyně navrhla důkaz předvoláním jejího tchána k íránskému soudu. Již z popisu tohoto důkazu žalobkyní dospěl soud k závěru, že nejde o důkazní prostředek, který by mohl vypovídat o otázkách rozhodných pro posouzení věci. Pomine-li soud formu těchto dokumentů (fotografie listin přeložená žalobkyní do angličtiny), sama žalobkyně uvedla,

že z nich není zřejmé, čeho se týkají. Že se týkají manžela žalobkyně je pouze ničím nepotvrzená domněnka. Tímto směrem bylo dokazování ve správním řízení vedeno s výsledkem, že žalobkyně a její manžel problémy rodiny v Íránu pravděpodobně nadsazují. Tento závěr předložená listina nemůže potvrdit ani vyvrátit. Tím spíše nemůže vyvrátit poznatky z informací o zemi původu k postavení samotné žalobkyně, které není shodné s postavením jejího manžela.

IV. Posouzení věci

12. Žaloba není důvodná. Pravděpodobnost pronásledování či vážné újmy hrozící žalobkyni po jejím návratu do země původu je velmi nízká, a to i při zohlednění jejího specifického postavení manželky poživatelé doplňkové ochrany.

Hodnocení nicotnosti ex officio

13. Podle § 76 odst. 2 s. ř. s. soud i bez návrhu vysloví nicotnost napadeného rozhodnutí, zjistí-li, že trpí takovými vadami, které vyvolávají jeho nicotnost. Nicotné je například rozhodnutí vydané v řízení o žádosti, které nebylo zahájeno podáním žádosti (srov. rozsudek č. j. 8 Azs 110/2021-29 ze dne 28. 2. 2023, odst. 24 a tam citovanou judikaturu).
14. Nejvyšší správní soud v odst. 35 rozsudku č. j. 5 Azs 419/2019-49 ze dne 8. 2. 2021 dospěl k závěru, že ze žádosti podané na standardizovaném formuláři s názvem „Žádost o udělení mezinárodní ochrany“ s větou „Žádám o udělení mezinárodní ochrany v České republice“ s uvedením jména, příjmení, data a místa narození, státní příslušnosti a podpisu cizince, *neplyne projev vůle cizince hledat v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozící vážnou újmu* a takový formulář *nelze z hlediska materiálního za žádost o mezinárodní ochranu vůbec považovat*.
15. Shodné skutkové okolnosti jsou i v souzené věci (srov. č. 1. 2 správního spisu). S ohledem na legální vymezení žádosti o mezinárodní ochranu v § 3 odst. 1 zákona o azylu lze konstatovat, že ve světle závěrů rozsudku č. j. 5 Azs 419/2019-49 žalobkyně dne 2. 7. 2018 vůbec nepodala žádost o mezinárodní ochranu, neboť neprojevila vůli hledat v ČR ochranu před pronásledováním či vážnou újmu. Žalovaný tedy s žalobkyní vůbec neměl jednat, neboť absentující žádost nemohla zahájit řízení o žádosti [srov. *a contrario* § 2 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, § 44 odst. 1 správního řádu].
16. Nicotnost napadeného rozhodnutí krajský soud ovšem nekonstatoval. Ve skutkových poměrech tohoto případu totiž nepochybně došlo ke zhojení (údajně) chybějícího projevu vůle hledat ochranu v ČR tím, že žalobkyně při následných pohovorech před žalovaným tuto vůli opakovaně vyjádřila. Za toho stavu tedy již nebylo třeba zaujímat postoj k názoru rozsudku č. j. 5 Azs 419/2019-49, popřípadě ke skutkové podobnosti obsahu spisů známých krajskému soudu z jeho vlastní činnosti (srov. odst. 54 a 64 rozsudku NSS č. j. 10 Azs 12/2023-67 ze dne 8. 3. 2023).

Dodržení závazného právního názoru NSS

17. Žalobkyně namítala, že žalovaný nedodržel závazný právní názor rozsudku č. j. 1 Azs 177/2020-60. Toto nedodržení žalobkyně spatřovala jednak v tom, jaký závěr o skutkovém stavu si žalovaný učinil (co zjistil a jak to hodnotil), jednak v tom, jak hodnotil azylový příběh manžela žalobkyně a jeho význam pro věc samotné žalobkyně.
18. Tyto námitky důvodné nejsou. Rozsudek č. j. 1 Azs 177/2020-60 žalovaného nezavazoval ke konkrétnímu hodnocení podkladů pro rozhodnutí či ke konkrétnímu hodnocení věcně

významných otázek. K hodnocení věci jako takové se totiž prakticky nevyjádřil, požadoval toliko doplnění podkladů pro rozhodnutí o podklady o konkrétní otázce a související doplnění odůvodnění rozhodnutí.

19. Nejvyšší správní soud konstatoval, že by se žalovaný měl pokusit zjistit, jak je po návratu do Íránu zacházeno s osobami, které jsou blízkými rodinnými příslušníky držitelů mezinárodní ochrany či obecněji osob nacházejících se v situaci, pro kterou byla taková ochrana udělena manželovi žalobkyně. K tomu příkladmo uvedl, že žalovaný mohl vyhledat v dostupných databázích relevantnější informace nebo se obrátit s konkrétním dotazem na velvyslanectví ČR v zemi původu stěžovatelky. Protože se žalovaný původně nepokusil tyto podklady obstarat, nedostal své povinnosti zajistit veškeré dostupné důkazy a neunesl tak odpovědnost za náležité zjištění relevantních reálií o zemi původu.
20. Jen na okraj krajský soud dodává, že výraz „*zajistit veškeré dostupné důkazy*“ je třeba chápat ve smyslu „potenciálně dostupné důkazy“. Z rozsudku č. j. 1 Azs 177/2020-60 nijak neplyne, že by Nejvyšší správní soud měl o nějakých skutečně existujících důkazech povědomí či že by jimi dokonce disponoval. Nejvyšší správní soud tedy nevyloučil, že může přetrvat stav skutkové nejistoty.
21. „Relevantní reálie“ o zemi původu se žalovaný zjevně zjistit pokusil, neboť mimo jiné obstaral informaci Ministerstva zahraničních věcí od zastupitelského úřadu ČR v Teheránu, přesně jak Nejvyšší správní soud požadoval. Závěr žalovaného, že na základě doplněných podkladů se zjištěný skutkový stav zásadním způsobem nezměnil, není nedodržením závazného právního názoru. Že se žalovanému nepodaří zjistit bližší podrobnosti ke specifickému azylovému příběhu žalobkyně, bylo lze v řízení sp. zn. 1 Azs 177/2020 očekávat (vycházel z toho ostatně přezkoumávaný rozsudek č. j. 60 Az 62/2019-44). Přesto Nejvyšší správní soud nevyjádřil žádný názor na posouzení věci samé pro případ, že by se zjištění o skutkovém stavu nezměnilo oproti původnímu stavu. Zjevně tedy mínil ponechat otevřený prostor pro posouzení věci, tj. neomezit žalovaného a krajský soud v tom, aby při absenci nějaké zásadní změny skutkových zjištění setrvali na svých původních skutkových i právních závěrech.
22. Nedodržením závazného právního názoru není ani způsob, jakým žalovaný za stavu skutkové nejistoty uvažil o jednotlivých okolnostech. Ani zde Nejvyšší správní soud nevyjádřil, zda žalovaný má či nemá té které okolnosti věřit a jakou míru významu má přikládat tvrzením žalobkyně jednotlivě či v jejich souhrnu. I to bylo lze předpokládat, protože se k tomu vyjadřoval přezkoumávaný rozsudek č. j. 60 Az 62/2019-44. Nejvyšší správní soud v této souvislosti uvedl jen zcela obecné pravidla hodnocení důkazů a rozložení důkazního břemene ve věcech mezinárodní ochrany (např. v odst. 29 rozsudku č. j. 1 Azs 177/2020-60 připomenul důkazní standard ve věcech azylu, byť se věc původně týkala jen doplňkové ochrany). Zjevně tedy mínil ponechat otevřený prostor pro posouzení věci, tj. neomezit žalovaného a krajský soud v tom, aby při absenci nějaké zásadní změny skutkových zjištění setrvali na svých původních skutkových i právních závěrech.
23. Nedodržením závazného právního názoru již vůbec není způsob, jakým žalovaný hodnotil azylový příběh manžela žalobkyně. Nejvyšší správní soud toliko vyžadoval, aby žalovaný *uvedl, z jakého důvodu udělil manželovi stěžovatelky doplňkovou ochranu*. Podle Nejvyššího správního soudu se od těchto důvodů může odvíjet postoj íránské státní moci vůči stěžovateli. Žalovaný požadovanou informaci uvedl a zhodnotil, jak se podle něj důvody doplňkové ochrany u manžela žalobkyně promítají do věci samotné

žalobkyně. I k této otázce se přezkoumávaný rozsudek č. j. 60 Az 62/2019-44 vyjadřoval. I zde tedy Nejvyšší správní soud mínil ponechat otevřený prostor pro posouzení věci, tj. neomezit žalovaného a krajský soud v tom, aby při absenci nějaké zásadní změny skutkových zjištění setrvali na svých původních skutkových i právních závěrech.

Obecná východiska posouzení

24. O mezinárodní ochranu není třeba žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového. Taková povinnost jednotlivce podat žádost o mezinárodní ochranu bezprostředně po příchodu by mohla existovat pouze, pokud by byla stanovena zákonem nebo mezinárodní smlouvou, či byla stanovena na jejich základě (čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), popřípadě pokud by vyplývala z mezinárodního obyčejového práva. Takovou povinnost nelze stanovit judikatorně [k soudnímu vytváření povinností srov. přiměřeně nálezy sp. zn. IV. ÚS 1146/16 ze dne 20. 6. 2017 (N 101/85 SbNU 679)]. Žalovaným citovaná rozhodnutí neidentifikují žádný primární pramen práva, z něhož by tato povinnost měla vyplývat. Neidentifikuje je ani žalovaný a nyní rozhodujícímu soudu známa nejsou. Nelze tedy než dospět k závěru, že taková povinnost neexistuje. Byla by ostatně jen částečně slučitelná s mezinárodněprávní definicí uprchlíka, která je objektivní, a tedy nezávislá na podání žádosti (srov. čl. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ve znění čl. I odst. 2 jejího protokolu z 31. ledna 1967, publ. pod č. 208/1993 Sb.; srov. např. rozsudek NSS č. j. 5 Azs 96/2021-39 ze dne 31. 1. 2023), i stávajícím výkladem pojmu „přicházet přímo“ podle čl. 31 odst. 1 této úmluvy.
25. Závěry hojně citovaných rozsudků Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 5/2003-46 ze dne 21. 8. 2003, č. 18/2003 Sb. NSS, č. j. 2 Azs 423/2004-81 ze dne 20. 10. 2005 a č. j. 2 Azs 137/2005-51 ze dne 9. 2. 2006 o nutnosti podat žádost o mezinárodní ochranu bezprostředně po příchodu do bezpečné země jsou tedy nesprávné a v rozhodovací praxi nejsou *de facto* uplatňovány (jinak by odstup podání důvodné žádosti sám o sobě odůvodňoval její zamítnutí). Rozhodovací praxe k těmto závěrům sice formálně hlásí (srov. např. rozsudek NSS č. j. 6 Azs 154/2022-34 ze dne 25. 1. 2023), fakticky je ovšem neuplatňuje. Za toho stavu by měly být opuštěny výslovně.
26. Soud tedy setrvává na svém původním názoru, že časovou prodlevu mezi opuštěním země původu a žádostí o mezinárodní ochranu lze brát v potaz jen při hodnocení věrohodnosti azylového příběhu (tak rozsudek NSS č. j. 3 Azs 119/2004-50 ze dne 13. 1. 2005).
27. Řízení o mezinárodní ochraně se vyznačuje tím, že (1) je v něm často nutno rozhodovat za situace důkazní nouze, (2) jde o prospektivní rozhodování (tj. posuzuje se riziko pronásledování či vážné újmy v budoucnu) a (3) nesprávné rozhodnutí má pro stěžovatele obzvláště závažné důsledky. Těmto specifikům řízení o mezinárodní ochraně odpovídá i důkazní standard a rozložení důkazního břemene (např. rozsudek č. j. 5 Azs 66/2008-70 ze dne 30. 9. 2008, č. 1749/2009 Sb. NSS).
28. Břemeno tvrzení stíhá v řízení o mezinárodní ochraně žadatele. Klíčovou roli má pohovor s žadatelem o mezinárodní ochranu, v jehož rámci jsou povinnosti rozloženy mezi žadatele i žalovaného. Žalovaný musí umožnit žadateli předložit v úplnosti důvody žádosti, a to mj. vhodně kladenými a neutrálními otázkami. Žadatel je naopak povinen předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu, odpovídat na otázky a jinak spolupracovat se žalovaným v průběhu pohovoru. Následně musí žalovaný nejprve posoudit, které skutečnosti a tvrzení jsou pro konkrétní žádost o

mezinárodní ochranu relevantní. Poté, co určí relevantní skutečnosti a tvrzení, postupuje na základě získaných informací (z pohovoru i z jiných důkazů) žalovaný dvojím způsobem. Pokud je žadatel nevěrohodný ve všech relevantních aspektech žádosti o mezinárodní ochranu, žalovaný se nemusí dále hodnocením jednotlivých tvrzení a skutečností zabývat.

29. Jinak ovšem žalovaný musí posoudit jednotlivá tvrzení a skutečnosti. Prokazovat jednotlivé skutečnosti je povinen primárně žadatel, nicméně žalovaný je povinen zajistit k žádosti maximální možné množství důkazů (včetně informací o zemi původu), a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, které je podporují. Rozhoduje-li žalovaný za důkazní nouze, je stěžejním důkazním prostředkem výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a posouzení pravděpodobnosti, zda k události opravdu došlo podle výpovědi žadatele.
30. Důkazní standardem je při posuzování jednotlivých tvrzení i celé žádosti o *azyl* je požadavek přiměřené pravděpodobnosti nežádoucího důsledku návratu do země původu, tj. bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. Neznamená to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane, nýbrž to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným.
31. Důkazní standardem je při posuzování jednotlivých tvrzení i celé žádosti o *doplňkovou ochranu* požadavek skutečného nebezpečí, tj. že ve významném procentu případů obdobných situací žadatele dojde k nežádoucímu následku, takže žadatel má dobré důvody se domnívat, že takový následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho.

Skutková zjištění ve věci žalobkyně

32. Žalobkyně je manželkou poživatele doplňkové ochrany, tj. osoby, které podle mínění žalovaného v Íránu reálně hrozí vážná újma. Právě k této skutečnosti se vztahovaly důvody žádosti žalobkyně o mezinárodní ochranu, tím to směrem se tedy měla zaměřit snaha žalovaného o zjištění situace. Podstata důvodů pro udělení doplňkové ochrany manželce žalobkyně spočívala v tom, že je reprezentantem, který se v roce 2009 nevrátil ze sportovní akce konané v zahraničí. Je tedy potenciálně zájmovou osobou pro íránský režim a po návratu do vlasti by mu mohlo hrozit nelidské či ponižující zacházení nebo trest pro porušení migračních předpisů, pravidel sportovních federací či obecně správného muslimského chování.
33. Ze sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. j. 117598-6/2021-LPTP ze dne 26. 7. 2021 na č. l. 290–291 správního spisu plyne, že z důvodů nedostatečného množství relevantních zdrojů nemůže zastupitelský úřad v Teheránu jednoznačně odpovědět, jaký typ represí hrozí příbuzným sledovaných osob. Míra represe se u emigrantů odvíjí od jejich známosti, důvodu a způsobu útěku ze země. U jejich příbuzných pak rizika spíše odpovídají obecně nedostatkům stavu lidských práv v Íránu (např. rodinní příslušníci zaměstnanců RFE/Radia Farda se do Íránu vracejí bez problémů, přestože je rádio považováno za nepřátelský subjekt). Míra represe vůči rodinnému příslušníkovi by obecně neměla být vyšší než před odjezdem. Ve vztahu k obecně popsané situaci žalobkyně zastupitelský úřad uvedl, že tyto skutečnosti naznačují, že nejde o sledovanou osobu, kterou by íránské úřady chtěly exemplárně trestat. Nelze to však konstatovat jistě.
34. Ze sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. j. 136282-6/2021-LPTP ze dne 3. 1. 2022 plyne,

že zastupitelskému úřadu v Teheránu (č. l. 279–282 správního spisu) nejsou z jeho vlastní činnosti ani po dotazu na zastupitelské úřady členských států EU známy případy, kdy by uprchlí sportovci byly stíhány v nepřítomnosti. V případě jejich návratu by však mohli být zatčeni. Pravděpodobnost represe ve vztahu ke sportovci, který Írán opustil v roce 2009, nelze určit, protože to by záleželo na míře hrozby, kterou sportovec představuje (zda jde např. o slavnou osobnost). Návrat sportovce bývá vynucován tlakem tajných služeb na rodinu, ojediněle dochází i k zatýkání rodinných příslušníků.

35. Obsah těchto podkladů lze shrnout tak, že přes doplnění přesně podle pokynu Nejvyššího správního soudu se žalovanému nepodařilo odstranit stav skutkové nejistoty.
36. Zjištěný skutkový stav ve věci je tedy takový, že o možné pronásledování či hrozící vážné újmě vypovídá ze zajištěných podkladů pouze výpověď žalobkyně. Ta takovému nebezpečí doposud fakticky nečelila, ale domnívá se, že by mohla. Tuto domněnku žalobkyně nic nepotvrzuje, v obecné rovině ji spíše zpochybňují obě sdělení zastupitelského úřadu v Teheránu. Z nich plyne, že předmět obav žalobkyně je ojedinělý a v jejím případě nepravděpodobný.
37. Obsah správního spisu jednoznačně nevypovídá o tom, jaká je situace rodinných příslušníků osob, které v zahraničí požívají mezinárodní ochrany před íránskou státní mocí. V této podrobnosti se je nepodařilo zajistit ani podoplnění dokazování směrem, který určil Nejvyšší správní soud. To však bez dalšího není důvod, pro který by soud měl napadené rozhodnutí zrušit či pro který by žalobkyni měla být mezinárodní ochrana udělena. Informace o zemi původu v této podrobnosti totiž nemusí být vůbec dostupné – neobsahují je ani zahraniční materiály, z nichž žalovaný vycházel. Ostatně ani sama žalobkyně neoznačila žádné materiály, které by obsahovaly odpovídající informace. Za zjištění skutkového stavu v řízení o mezinárodní ochraně samozřejmě odpovídá především žalovaný, sama žalobkyně však může jeho skutkové závěry rozporovat či doplňovat, což má činit i vlastními návrhy důkazů [§ 71 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Za toho stavu soud vyšel z toho, že skutkový stav byl zjištěn sice neúplně, ale v nejširším možném rozsahu.
38. Není důvodná námitka žalobkyně, že informace o zemi původu jsou nedostatečné. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí jsou jen jedním z vícera podkladů, které vypovídaly o situaci v Íránu (srov. přehled na str. 7 napadeného rozhodnutí). Relativně obecná odpověď k situaci rodinných příslušníků poživatelů doplňkové ochrany je dána specifičností situace, z níž žalobkyně odvozovala svůj azylový příběh. Jiné informace zkrátka nemusí být dostupné, ostatně ani sama žalobkyně žádné nepředložila ani neoznačila.

Posouzení skutkového stavu a důkazní břemeno

39. Již výše soud uvedl, že stěžejním důkazním prostředkem za důkazní nouze je výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a posouzení pravděpodobnosti, zda k událostem opravdu došlo podle výpovědi žadatele.
40. V této souvislosti se kasačně závazný rozsudek Nejvyššího správního soudu obecně vyjádřil k důkaznímu břemenu ve věcích mezinárodní ochrany. Není však zřejmé, jak by se tyto obecné úvahy měly projevit v souzené věci. Krajský soud nespochybňuje, že žadatel o mezinárodní ochranu může proběhlé události prokázat i jen svou konsistentní výpovědí. Specifikum nynější věci ovšem spočívá v tom, že obavy žalobkyně byly čistě prospektivní, neodvívely se od ničeho, čeho by v zemi původu byla svědkem či co by se jí nějak fakticky dotýkalo. Potud tedy nemá valného smyslu hodnotit, zda se žalobkyně konsistentně *držela jedné dějové linie*, zda je přiměřeně pravděpodobné, že *daná událost*

proběhla tak, jak tvrdí žalobkyně, či zda existují fakta, u nichž je postaveno téměř najisto, že se nestala (srov. rozsudek č. j. 1 Azs 177/2020-60, odst. 29, 30). Ve vztahu k žalobkyni se dosud nic neudálo a sama žalobkyně to ani netvrdí. Nemůže se zde prosadit skutková domněnka, že její tvrzení odpovídá skutečnosti. Samotná konsistentní výpověď žadatele o mezinárodní ochranu ostatně nestačí, *musí přistoupit i její soulad s informacemi o zemi původu* (srov. cit. rozsudek č. j. 5 Azs 66/2008-70) a zároveň i to, že požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možné době [srov. čl. 4 odst. 5 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU]. Žalobkyně ovšem v nejkratším možné době nepožádala a neprokázala dobrý důvod, proč tak neučinila.

41. Bylo tedy třeba se zabývat především tím, zda tvrzení žalobkyně založená na jejích vlastních předpokladech, nikoliv prožité realitě, odpovídají informacím o zemi původu. Jak plyne z výše uvedeného, *tvrzení žalobkyně nejsou v souladu s informacemi o zemi původu*. Tyto informace obavy žalobkyně nepotvrzují, ale zpochybňují. Nelze ale říci, že by informace o zemi původu obavy žalobkyně jednoznačně vyvrátily.
42. V tom ohledu žalovaný správně poukázal na to, že žalobkyně se začala domáhat mezinárodní ochrany až s odstupem času v době, kdy jí hrozilo opuštění České republiky. Jakkoliv z toho nelze učinit jednoznačný závěr o nevěrohodnosti jejích tvrzení (je přirozené řešit problémy tehdy, kdy jsou neodvratné), přeci jen z toho plyne, že žalobkyně údajnou hrozbu vážné újmy původně nepovažovala za akutní. Již tehdy jí však tato újma hrozila, neboť opouštěla zemi původu a již existoval důvod – manželství s poživitelem doplňkové ochrany –, pro který ji iránský režim mohl chtít zadržovat. V řízení ostatně nebylo uspokojivě vysvětleno ani to, že žalobkyně neví či nevěděla podrobnosti o azylovém příběhu manžela. Věrohodnost obav žalobkyně to tedy oslabuje.
43. Správně žalovaný postupoval i při hodnocení toho, zda existuje skutečné nebezpečí žalobkyni popisované újmy. Při absenci jednoznačných konkrétních zjištění o situaci v zemi původu hodnotil skutkové okolnosti známé přímo z případu žalobkyně.
44. Přílehavě hodnotil skutkové podrobnosti, které žalobkyně a její manžel uvedli k šikaně jejich rodiny v zemi původu. Žalobkyně v řízení nebyla schopna vysvětlit, proč tyto podrobnosti ona či její manžel ve své azylové věci neuvedli dříve, stejně tak nebyla schopna vysvětlit nekonsistenci dalších poskytnutých údajů, jak je žalovaný podrobně popsal na str. 14–16. Jakkoliv základní linka argumentace žalobkyně zůstala stejná, v průběhu času se proměňovaly jednotlivosti jejího azylového příběhu žalobkyně i azylového případu jejího manžela proměňovaly z hlediska toho, co se stalo, kdy a proč.
45. Jde o takové nekonsistence, které vyvolávají oprávněné pochybnosti, zda žalobkyně nebo její manžel svůj azylový příběh, resp. údajné útrapy rodiny, nezveličují. Tvrzení žalobkyně a jejího manžela tedy byla v obecné rovině v souladu se sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. j. 136282-6/2021-LPTP (návrat uprchlých sportovců může být vynucován tlakem na rodinu), ale v souzené věci tento proběhlý nátlak na rodinu nebyl popsán věrohodně a není pravděpodobné, že k popsaným událostem opravdu došlo podle výpovědi žalobkyně a jejího manžela. Ostatně i zastupitelský úřad uvedl, že zatýkání je ojedinělé. Samotná žalobkyně pak (bez vysvětlení) tlaku tajných služeb vystavena nebyla.
46. Nelze přehlédnout ani to, že žalobkyně z Íránu vycestovala bez obtíží, přestože rodina jejího manžela měla být již dlouhodobě šikanována ze strany státních úřadů (manžel uprchl 2009, manželství uzavřela v roce 2014, do ČR přicestovala v roce 2016). Toto vycestování nemohlo proběhnout bez vědomí iránského režimu, což žalovaný přílehavě

popsal: žalobkyně byla s manželem oddána za vědomí úřadů (manžel nechal ověřit plnou moc ke sňatku na dálku *na íránském velvyslanectví*, sňatek proběhl na dálku v Íránu) a žalobkyně jako vdaná žena následně samostatně vycestovala, k čemuž potřebovala svolení (manžela nebo otce, což v řízení nebylo uspokojivě vysvětleno).

47. Jak soud uvedl již v rozsudku č. j. 60 Az 62/2019-44 ze správního spisu vedeného ve věci manžela žalobkyně plyne, že důvody pro udělení doplňkové ochrany u něj neměly primárně politickou povahu. Tento závěr Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 1 Azs 177/2020-60 nezpochybnil. Krajský soud se tedy ztotožňuje s (nyní explicitním) hodnocením žalovaného, že manžel žalobkyně je sportovec, který na zahraničním zájezdu opustil íránský reprezentační tým z důvodů sociálních a osobních, nikoliv primárně politických – nebyl kritikem režimu, ale nevyhovovala mu omezení běžného (a sportovního) života v islámské republice. Případ manžela žalobkyně byl medializován, přesto však samotná žalobkyně následně neměla problémy jako jeho manželka a sám manžel žalobkyně po udělení doplňkové ochrany opakovaně navštívil íránské velvyslanectví, např. za účelem sňatečných úkonů. Jakkoliv byl tedy případ manžela žalobkyně dle jejích slov „zcela výjimečný“, v současnosti se tak nejeví.
48. Potud tedy lze očekávat postupné oslabování závažnosti důvodů, které vedly k udělení doplňkové ochrany manželů žalobkyně a pokles zájmu režimu o jeho osobu. Již nyní není patrná zásadní obava z toho, že je osobou vystavenou intenzivnímu zájmu íránského režimu. Pokud tato obava není akutní u manžela, není zřejmé, proč by měla být akutní u žalobkyně, která ji odvozuje právě z postavení manžela (podle sdělení Ministerstva zahraničních věcí je zatýkání rodinných příslušníků ojedinělé a nebezpečí pro žalobkyni nepravděpodobné).
49. Soud se proto ztotožnil s žalovaným v hodnocení důkazů. Ve prospěch žalobkyně vypovídá to, že její manžel je dlouholetým poživitelem doplňkové ochrany a ona sama konsistentně popsala, co si myslí, že z toho do budoucna plyne pro ni. V její prospěch vypovídá i to, že podle informací o zemi původu nelze tuto její úvahu v obecné rovině vyloučit. V její neprospěch však vypovídá, že její obavy nejsou založeny na žádné skutečnosti, která by se udála přímo žalobkyni. Íránský režim měl opakovaně možnost žalobkyni šikanovat pro její vztah, neučinil tak a naopak ji nechal uzavřít sňatek a posléze i vycestovat. Podle informací o zemi původu je nebezpečí, jehož se žalobkyně obává, nepravděpodobné, a to tím spíše, že žalobkyně nikdy problémy neměla. Samotná žalobkyně nebyla schopna podrobně a konsistentně popsat, co se skutečně stalo jejímu manželovi a jeho rodině.
50. Za toho stavu není pádný důvod domnívat se, že by žalobkyni při návratu hrozila šikana či omezení osobní svobody [ani jedno ostatně nemůže být bez dalšího pronásledováním či vážnou újmou ve smyslu § 12 písm. b) či § 14a odst. 2 zákona o azylu]. Žalobkyně dříve nepochybně nebyla vystavena nepříznivému zacházení a jeho možný výskyt je v současné době spekulativní a bez opory v jakýchkoliv důvěryhodných podkladech pro rozhodnutí.
51. Z hlediska míry důkazů skutkový stav neposkytuje oporu pro závěr, že nežádoucím důsledkem v případech obdobných případu žalobkyně dochází natolik často, že s ním žalobkyně musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným.
52. Žalovaný tedy po právu zamítl žádost žalobkyně o mezinárodní ochranu v části doplňkové ochrany.

Rodina žalobkyně jako určitá sociální skupina

53. Oproti původnímu řízení před vydáním rozsudku ve věci sp. zn. 60 Az 62/2019 žalobkyně začala tvrdit, že má nárok na azyl § 12 písm. b) zákona o azylu. Toto její tvrzení žalovaný považoval především za účelové. Právě na to žalobkyně reagovala: podle žaloby se žalovaný nevypořádal s tvrzením, že by žalobkyni měl být udělen azyl pro odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině. Tuto skupinu podle žalobkyně tvoří právě rodina jejího manžela.
54. Tato námitka není důvodná. Žalovaný se s tvrzením žalobkyně vypořádal na str. 8, 19, 20 a 22. Jeho právní posouzení je v zásadě správné.
55. Rozhodovací praxe správních soudů připouští, že rodina žadatele o mezinárodní ochranu by mohla být určitou sociální skupinou ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu (srov. rozsudek NSS č. j. 6 Azs 3/2012-45 ze dne 21. 3. 2012). Dosud sporný je dosah tohoto právního názoru, neboť neexistuje shoda na tom, za jakých podmínek může být rodina určitou sociální skupinou¹: zda tomu bude vždy, protože rodinné vazby vždy konkrétní rodinu vyčleňují ze zbytku společnosti, nebo tomu tak bude jen ve specifitějších případech např. klanových společnostech.²
56. Nepochybné však je, že i v případech, že žadatel o mezinárodní ochranu je členem rodiny, která má být určitou sociální skupinou, je nutné zkoumat také otázku příčinné souvislosti, tedy zda je příslušnost k rodině rozhodující příčinou pronásledování žadatele (srov. cit. rozsudek č. j. 6 Azs 3/2012-45).
57. Jak soud ovšem uvedl výše, v souzené věci nebyla hrozba negativních důsledků pro žalobkyni prokázána. Za toho stavu není třeba jednoznačně odpovídat na otázku, zda právě rodinu žalobkyně by bylo možné považovat za určitou sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. I kdyby tomu tak bylo, chybí další definiční znaky nároku na azyl: *pronásledování* a *příčinná souvislost* mezi pronásledováním a důvodem pronásledování. Žalobkyně totiž nemá dobrý důvod se domnívat, že ji nežádoucí důsledky mohou postihnout s významnou pravděpodobností.

Ke zbylým námitkám žalobkyně

58. Žalobkyně v žalobě předložila řadu důvodů, pro které podle ní rozpory v uvedených údajích a nekonsistence výpovědí nejsou pro posouzení věci relevantní. Stručně řečeno se domnívá, že to je v řízení mezinárodní ochrany běžné (zapomínání, vliv tlumočení, odlišné chápání slov, ...). V souzené věci je to však bez významu. Žalovaný nevyloučil z celkového posouzení žádná fakta, ale veškerá tvrzení žalobkyně hodnotil s takovou vahou, kterou jim přisoudil po zhodnocení míry pravděpodobnosti, že tvrzení žalobkyně odpovídají skutečnosti.
59. Žalobkyně rozhodnutí žalovaného (opětovně) vytýkala, že se přespříliš zaměřilo na odůvodňování toho, proč je její žádost účelová. Tomu lze přisvědčit je zčásti. Z napadeného rozhodnutí je patrné jisté rozladění z toho, že jak žalobkyně přistoupila k popisu svého azylového příběhu (např. podrobnosti nezná, protože jí je rodina nesdělila; srov. str. 16 napadeného rozhodnutí), který tak je založen na velmi specifické hypotetické obavě. V tom by napadené rozhodnutí mohlo být umírněnější, nicméně nelze říci, že

¹ Srov. HATHAWAY, James C. a Michelle FOSTER. *The law of refugee status*. 2. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2014, str.445–449.

² Srov. např. rozhodnutí Vrchních správních soudů Šlesvicka-Holštýnska sp. zn. 1 LB 22/05 ze dne 27. 1. 2006, Hamburku sp. zn. 5 Bf 45/07 ze dne 5. 10. 2008.

umírněnější být mělo. Pro soudní přezkum je však podstatné, že rozhodovací důvody žalovaného jsou zřejmé, úplné, srozumitelně a logicky vysvětlené. Opírají se také o dostatečná skutková zjištění, která byla doplněna podle požadavků Nejvyššího správního soudu. V tomto ohledu tedy žalovaný nepochybil.

V. Závěr

60. Rozhodnutí žalovaného tedy netrpí vytýkanými vadami řízení a jeho právní úvahy jsou v souladu se zákonem. Z uvedených důvodů soud žalobu zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch a úspěšnému žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 věta první s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 31. března 2023

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce